

Asia: VN/12531/2021

LAUSUNTOPYYNTÖ VAMMAISPALVELULAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTUKSESTA

Lausunnonantajan tausta

1. Vastaaajan taustaorganisaatio

Muu valtion viranomainen [Kansaneläkelaitos]

Yleistä hallituksen esitysluonnoksesta

2. Ovatko esitysluonnoksen pykälät selkeitä?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

3. Tukevatko pykälien perustelut hyvin lain soveltajaa?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

4. Vahvistaako esitys vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Ensisijaisuus ja viimesijaisuus (sivut 1-2) ovat haastavia arvioida suhteessa lain tarkoitukseen. Onko ensisijaisuutta/viimesijaisuutta mahdollisuus vielä selkeyttää? Esim. suhde vanhuspalvelulakiin, Kelan vammaisten tulkkauspalveluun, Kelan kuntoutukseen? Lisäisikö yhdenvertaisuuden toteutumisen mahdollisuutta? Organisaatorajat ylittävän yhdenvertaisen asiakasohjauksen kannalta tärkeä asia.

Esityksen mukaan henkilön kuuluminen vammaispalvelulain piiriin määrittäisi sen mukaan, täyttääkö hän laissa olevan vammaisen henkilön määritelmän. Tässä tärkeää huomioida arvioinnin yhdenmukaisuus ja vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuus, jos ja kun kunnilla voi olla käytössään erilaisia menetelmiä toimintakyvyn arviointiin.

Käsite vammainen mainitaan esim. sivuilla 2 ja 16. Käsite on haastava yhdenmukaisen tulkinnan kannalta. Tärkeää varmistaa, että asiakasta ei pompotella selvittämään oikeuksiaan eri tahojen kanssa.

Kokonaisvaltaisen näkökulman omaksuminen vammaisuuteen, kuten esim. sivulla 147, jossa mainitaan henkilöt, joilla on huomattava fyysinen tai psyykkinen toimintarajoite tai huomattavia sosiaalisia ongelmia.

Käsite vaikeavammainen mainitaan esim. sivuilla 2, 36 ja 182. Vaikeavammaisen määritelmä olisi tarpeen, eroaa kaikesta vammaisen määritelmästä, lisäisi yhdenvertaisuutta ja organisaatorajat ylittävää ohjaus- ja neuvontavelvollisuuden toteuttamisen mahdollisuutta?

Esityksen mukaan vaikeavammaisuus on määritelty erikseen kunkin erityisen järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvan palvelun tai tukitoimen kohdalla. Onko tarkoituksenmukaista määritellä vaikeavammaisuus useammin eri määritelmin?

Vammaisten henkilöiden keskinäisen yhdenvertaisuuden näkökulmasta on hyvä, että kaikki vammaisryhmät olisivat nyt saman lainsäädännön alla.

Palvelutarpeen arviointiin liittyen sivulla 31 mainitaan, että kunta on velvollinen järjestämään 75 vuotta täyttäneelle ja ylittä hoitotukea saavalle pääsyn sosiaalipalveluiden tarpeen arviointiin viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä -- Vastaava säännös koskee erityistä tukea tarvitsevia lapsia, -

Ovatko tässä väliinputoajina 16 vuotta täyttäneen vammaistukea saavat?

Sivulla 32 mainitaan, että asiakas- tai palvelusuunnitelma toimii myönnettävien palveluiden pohjana ja perusteluna. Asiakassuunnitelman tarkoituksena on myös osaltaan edistää palveluiden suunnitelmallisuutta, tavoitteellisuutta ja vaikuttavuuden arviointia suhteessa asiakkaan ja hänen perheensä tarpeisiin. Siihen on kirjattava toimenpiteet, joilla tuetaan ja edistetään henkilön itsenäistä suoriutumista ja itsemääräämisoikeuden toteutumista. Lisäksi sivulla 51 mainitaan, että edelleenkin ei riittävästi arvioida kokonaisvaltaisesti vammaisen henkilön tarpeita ja palveluiden kokonaisuutta, vaan lakia sovelletaan keskittyen yksittäisiä palveluita koskeviin päätöksiin.

Asiakkaan kaikki tarpeet huomioiden erityishuollon ja kehitysvammalain lisäksi tulee ottaa huomioon myös Kelan sosiaaliturvaetuudet. Näissä asiakkaat, joilla on erityisiä haasteita, jäävät usein yksin. Arviointi kohdistuu yksinomaan sosiaalitoimen palveluihin.

5. Lisääkö esitys vammaisten henkilöiden osallisuutta yhteiskunnassa?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Monessa kohdin hallituksen esityksessä tuodaan esiin oman osallistumisen merkitys, myös erilaiset vammat huomioiden (esim. jos kommunikaatiohaasteita) ja myös lapset ja perheet huomioidaan erityisesti (esim. s. 127). Hieno uudistus, varmasti vaikuttaa osallisuuteen yhteiskunnassa.

Lapsiperheiden kustannusten lisäys (s. 129) arveluttaa siltä osin, joutuvatko lapset eriarvoiseen asemaan.

Säännöskohtaisten perustelujen 3 § osalta Kansaneläkelaitoksen vammaisetusryhmän tulkkauspalvelu toteaa, että vammaisten henkilöiden osallistumisen ja osallisuuden tukeminen kohtaan sivulle 171 ja myös luonnoksen sivulle 18 Kela haluaa tässä kohdin nostaa esiin selkeyden vuoksi Kansaneläkelaitokselle säädetyn toissijaisen järjestämisvastuun kuulo- ja kuulonäkövammaisille sekä puhevammaisille henkilöille, jotka vammansa vuoksi tarvitsee tulkkausta työssä käymiseen, opiskeluun, asiointiin, yhteiskunnalliseen osallistumiseen, harrastamiseen tai virkistykseen.

6. Parantaako esitys vammaisen henkilön mahdollisuuksia saada yksilöllisen tarpeensa mukaisia palveluita vamman tai sairauden laadusta riippumatta?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Vammaisten henkilöiden keskinäisen yhdenvertaisuuden näkökulmasta on hyvä, että kaikki vamma ryhmät olisivat nyt saman lainsäädännön alla.

Yhdenvertaisuus palveluiden saamisessa vammaisten henkilöiden välillä paranee, kun palveluiden saamisen perusteena on yksilöllinen vammasta tai sairaudesta aiheutuva avun ja tuen tarve. Diagnoosi ei määrittele palvelujen saamista: Eri tavoin vammaiset henkilöt, jotka tarvitsevat erilaisia palveluita, voivat saada niitä yksilöllisen tarpeensa mukaan yhdenvertaisin perustein.

Yksilötasolla kyettäisiin näin myös paremmin vastaamaan kunkin vammaisen henkilön yksilöllisiin tarpeisiin; kaikki tarvitsevat palveluita, mutta jokainen tarvitsee erilaisia palveluita.

Lievästi kehitysvammaisten asema paranee, aiemmin ovat saattaneet olla palvelujen saamisen suhteen väliinputoajia. Esitys myös turvaa nykyistä paremmin avun ja tuen saamisen erityisesti kognitiivisista ja neurologisista toimintarajoitteista johtuviin tarpeisiin, joita on erityisesti osalla autismikirjon henkilöistä, aivovammaisista ja nuorista muistisairaista henkilöistä.

7. Mitä haluaisit ehdottomasti säilyttää esityksessä ja miksi (asiakokonaisuus, pykälä, kohta perusteluissa tms.)? Mainitse avovastauksessa (lyhyesti) enintään kolme asiaa.

-

1.

-

2.

-

3.

-

8. Mitä haluaisit ehdottomasti poistaa tai muuttaa esityksessä ja miksi (asiakokonaisuus, pykälä, kohta perusteluissa tms.)? Mainitse avovastauksessa (lyhyesti) enintään kolme asiaa.

-

1.

-

2.

-

3.

-

9. Ottaako esitys riittävästi huomioon vammaisten lasten tarpeet?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Lapset ja perheet on huomioitu erityisesti (esim. s. 127). Lapsiperheiden kustannusten lisäys (s. 129) arveluttaa siltä osin, joutuvatko lapset eriarvoiseen asemaan.

Hienoa, että lasten, nuorten ja perheiden asema palveluissa tulee tässä erityisesti huomioiduksi, kun aiemmat lait on kirjoitettu aikuisnäkökulmasta.

10. Voidaanko esityksen mukaisilla palveluilla vastata kattavasti hengityshalvauspotilaiden palvelutarpeisiin?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

Soveltamisala

11. Onko lain soveltamisala tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

Palvelut

12. Ottavatko valmennusta, henkilökohtaista apua ja erityistä tukea koskevat säännökset kokonaisuutena arvioiden riittävästi huomioon eri tavoin vammaisten henkilöiden tarpeet?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Valmennus, erityinen tuki ja lyhytaikainen huolenpito vaikuttavat hyviltä ja tarpeellisilta lisäyksiltä, ja vaikuttavat saavan kiitosta myös eri vammaisjärjestöiltä.

Kelan vammaisetusryhmän tulkkauspalvelu toteaa lisäksi, että kuntien (hyvinvointialueiden) järjestämisvastuuta muiden kuin etätulkkauksessa tarvittavien välineiden ja laitteiden osalta tulisi täsmentää lain esitöihin nykyistä tarkemmalle tasolle. Vammaispalvelulain esitöistä ei löydy samanlaista viittausta kuin tulkkauspalvelun esitöistä. Etätulkkaukseen liittymättömissä laite/apuvälinehankinnoissa Kelan tulkkauspalveluun oikeutetuilla asiakkailla on tämänkaltaisissa tilanteissa ollut vaikeuksia tai kunta on jopa hylännyt asiakkaan hakemuksen tarvittavasta laitteesta/apuvälineestä. Tällöin asiakas on voinut jäädä kokonaan ilman tarvitsemaansa tukea kunnalta kommunikointivälineeseen, mikäli esimerkiksi kunnan määrärahat ovat olleet lopussa tai on katsottu, ettei kunta ei ole tällaista laitetta velvollinen järjestämään. Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelulain 8 § 2 momentin nojalla Kansaneläkelaitos järjestää etätulkkausta käyttävälle henkilölle tulkkauksessa tarvittavat hinnaltaan kohtuulliset välineet ja laitteet sekä vastaa etäyhteyden käytöstä aiheutuvista välttämättömistä kustannuksista. Tulkkauspalvelulain HE 220/2009 todetaan lisäksi, että järjestämisvastuu muiden jokapäiväisistä toiminnoista selviytymiseksi tarpeellisten kommunikaatio-, liikkumis- ja muiden vastaavien apuvälineiden kuin tässä laissa tarkoitetun tulkkauspalvelun järjestämiseen etätulkkauksena käytettävien välineiden ja laitteiden osalta kuuluisi kansanterveyslain (66/1972) ja erikoissairaanhoidon lain (1062/1989) nojalla terveydenhuollon tai vammaispalvelulain nojalla kunnan sosiaalitoimen vastuulle.

13. Onko valmennusta koskevien pykälien (7-8 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Kelan kuntoutus- ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (KKRL, 566/2005) 18 § 1 momenttia tulee päivittää tämän uudistuksen johdosta, koska siinä on viittaus kumottavaan vammaispalvelulakiin ja sen mukaiseen sopeutumisvalmennukseen. KKRL 18 §:ssä säädetään lakisääteisistä kuntoutuksista, joiden ajalta voi olla oikeus kuntoutusrahaan ja 1 momentissa mainitaan tällaisena kuntoutuksena nykyisen vammaispalvelulain mukainen sopeutumisvalmennus (lain 8 §). Uudessa laissa tätä käsitettä ei käytetä, vaan lain 7 § nojalla järjestetään vammaiselle henkilölle valmennusta. HE:ssä todetaan, että tämä valmennus on viimesijaista suhteessa muuhun sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämään kuntoutukseen, esim. näiden tahojen järjestämään sopeutumisvalmennukseen (s. 84). Lisäksi todetaan, että tältä osin on tarkoituksena laajentaa hyvinvointialueen tehtäviä, koska palveluun on jatkossa subjektiivinen oikeus myöntämisperusteet täyttävällä asiakkaalla.

Kuntoutusrahan näkökulmasta näytti siltä, että uuden lain mukainen valmennus ei vastaisi sisällöltään entistä sopeutumisvalmennusta vaan olisi määritelmältään laajempi. Kiinnitimme huomiota siihen, että esitöissä kuvatut valmennuspalvelut eivät yleensä täyttäisi kuntoutusrahan yleisiä myöntämisedellytyksiä erityisesti keston puolesta: kuntoutuspäivän tulisi kestää vähintään 4h matkoineen; lisäksi kuntoutuksen tavoitteena on työssä jatkaminen, sinne palaaminen tai työelämään pääsy ja kuntoutujan ikä tulee olla 16-67 vuotta. Kuntoutujan omaiselle voidaan myöntää kuntoutusrahaa sopeutumisvalmennuksen ajalta (KKRL 17 § 5 mom.) Kuntoutusrahaa myönnetään nykyisenkin vammaispalvelulain mukaisen sopeutumisvalmennuksen nojalla hyvin harvoin, vain 1-4 kuntoutujalle vuodessa (v. 2015-2021). Mielestämme KKRL 18 § 1 mom. luettelon 4 kohta voisi siten tulla kumottavaksi, koska siinä tarkoitettua sopeutumisvalmennusta ei enää uuden vammaispalvelulain nojalla järjestetä eikä uuden lain mukainen valmennus lähtökohtaisesti täyttäisi kuntoutusrahan myöntämisedellytyksiä.

Jos uuden lainkohdan nojalla järjestettäisiin kuitenkin edelleen lääkinnällisen kuntoutuksen sopeutumisvalmennusta vastaavia sopeutumisvalmennuskursseja, jotka täyttäisivät mm. päivittäisen keston puolesta kuntoutusrahan myöntämisedellytykset, yksi vaihtoehto on säätää asiasta niin, että kuntoutusrahaan on oikeus silloin, kun vammaispalvelulain mukainen valmennus vastaa sisällöltään Kelan kuntoutuslain tai terveydenhuoltolain mukaista sopeutumisvalmennuskurssia. Jos kuntoutusraha-oikeutta haluttaisiin laajentaa muunkinlaiseen valmennukseen, tulisi huomioida mahdollinen kuntoutusrahakustannusten kasvaminen.

14. Esityksessä ns. kuntouttavan varhaiskasvatuksen järjestäminen vammaispalvelulain mukaisena valmennuksena edellyttää palvelun maksuttomuudesta säätämistä varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaissa ja kuntien menettämän asiakasmaksutulon korvaamista kunnille vuosittain osana tähän esitykseen käytettävissä olevaa valtionosuutta.

Onko varhaiskasvatuksen järjestäminen vammaispalveluna tarkoituksenmukaista?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

15. Onko henkilökohtaista apua koskevien pykälien (9-11 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Taustana huomioimme sen, että kuntoutuksen uudistamiskomitean mietinnössä oli todettu, että KKRL:n 8 §:n ammatillisen kuntoutuksen apuvälineet voitaisiin siirtää osaksi vammaispalvelulainsäädäntöä. Ilmeisesti tätä ei kuitenkaan ollut esitetty missään vaiheessa uuteen vammaispalvelulakiin, sillä mitään mainintaa asiasta ei löytynyt. Vammaispalvelulakiesityshän oli vireillä jo v. 2018 (HE 159/2018), mutta kyseinen esitys raukesi keväällä 2019.

Esitetyn vammaispalvelulain 9.4 §:n mukaan Henkilökohtaiseen apuun voi osana palvelun kokonaisuutta kuulua sellaisia avustajan toteuttamia itsehoitoa vastaavia toimenpiteitä, jotka liittyvät terveyden ylläpitoon sekä pitkäaikaisen sairauden ohjeiden mukaiseen hoitoon. Hyvinvointialueen on annettava vammaiselle henkilölle ja tarvittaessa avustajalle näiden toimenpiteiden edellyttämää ohjausta.

Ehdotettava säännös mahdollistaisi asiakkaan saamaan ohjausta niin, että myös esim. Kelan kuntoutus ja sille asetetut tavoitteet olisi siirrettävissä aiempaa paremmin arkeen. Tämä tukisi mm. kuntoutuksen vaikuttavuutta, kun avustaja voisi mahdollistaa asiakkaan arjen toimintoihin ja osallistumiseen liittyviä tarpeita.

Jos asiakas tarvitsee apua päivittäisiin toimintoihin, kuten mm. pukeutuminen/riisuutuminen, tulisi varmistaa, että avustajan tukea sisältyisi riittävässä määrin asiakkaan tarvitsemaan henkilökohtaisen avun tuntimäärään. Kelan järjestämiin terapiaoihin asiakkaan pukeutuminen ja riisuutuminen terapeutin avustamana voi toteutua vain silloin, kun nämä ovat osa terapialle asetettuja tavoitteita. Tämä siis yksittäinen esimerkki käytännöstä; on tärkeää, että riittävän tuntimäärän varmistamisessa huomioidaan asiakkaan kokonaistilanne.

16. Onko erityistä tukea koskevien pykälien (12-13 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

17. Onko erityisestä osallisuuden tuesta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 1 kohta)?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

18. Onko tuetusta päätöksenteosta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 2 kohta)?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

Myös esimerkiksi henkilökohtaisessa budjetoinnissa osallisuuden vahvistaminen ottamalla vammaiset henkilöt mukaan palveluiden suunnitteluun ja toteutukseen (valmennus, tuettu päätöksenteko) on keskeistä.

19. Onko vaativasta moniammatillisesta tuesta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 3 kohta)?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

20. Onko asumisen tuen pykäläkokonaisuus (14-17 §) tarpeenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

Ajatus siitä, että asuminen ja palvelut eriytetään saa tukea. Asumisen tuki tulisi ensisijaisesti järjestää vammaisen henkilön itse valitsemaan kotiin.

21. Onko säännös vammaisten lapsen asumisesta kodin ulkopuolella tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

22. Onko lyhytaikaista huolenpitoa koskeva pykälä (18 §) sisällöltään tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

Lyhytaikaisella huolenpidolla voidaan tukea omaishoitajien ja perheiden jaksamista.

23. Onko päivätoiminnasta (19 §) tarkoituksenmukaista säätää vammaispalvelulaissa?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

24. Onko tarkoituksenmukaista, että työtoiminnasta ja työllistymistä tukevasta toiminnasta ei säädetä vammaispalveluissa, jos niistä säädetään sosiaalihuolto- tai muussa laissa?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

25. Onko liikkumisen tuen toteuttamistapoja tarpeellista monipuolistaa 22 §:ssä ehdotetulla tavalla?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

26. Mikä on näkemyksenne liikkumisen tuen määrää (23 §) ja laajuutta (24 §) koskevista säännöksistä?

-

27. Onko taloudellista tukea koskeva pykälä (25 §) tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

28. Vammaispalvelulaki käsitellään eduskunnassa syksyllä 2022. Tavoitteena on lain voimaantulo 1.1.2023. Siirtymäsäännöksillä on tarkoitus antaa hyvinvointialueille aikaa lain toimeenpanoon. Alkuvaiheessa päätösten muuttaminen uuden lain mukaisiksi vaatii paljon taloudellisia- ja henkilöstövoimavaroja. Tämän vuoksi uudet erityistä osallisuuden tukea ja tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tulevat voimaan vasta 1.1.2025.

Helpottavatko voimaantulo- ja siirtymäsäännökset (33 ja 34 §) lain toimeenpanoa?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

Kehitysvammalaki

29. Vastaavatko kehitysvammalain (muutettuna) voimaan jäävät itsemääräämisoikeuden vahvistamista ja perusoikeuksien rajoittamista koskevat säännökset riittävästi väliaikaiseen sääntelyn tarpeeseen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista

30. Ovatko sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

31. Onko ehdotus vammaisen lapsen kodin ulkopuolisesta asumisesta perittävästä maksusta mielestäsi onnistunut?

Kyllä

Mikäli vastasit Ei, miten säätäisit maksun perusteista?

-

Esityksen vaikutukset

32. Antavatko esityksen arvioidut ihmisvaikutukset (vammaiset lapset ja aikuiset, iäkkäät henkilöt) oikean kuvan uudistuksen vaikutuksista?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

33. Onko arvio esityksen kustannus- ja henkilövaikutuksista mielestänne realistinen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

-

34. Muut vapaamuotoiset huomiot esityksestä.

Uusi vammaispalvelulaki vaikuttaa kokonaisuutena arvioiden onnistuneelta. On tärkeää, että tuettu päätöksenteko on mukana myös säädöstasolla ja, että kuljetuspalveluiden osalta on myös sisällytetty ajatus kilometrikukkarosta.

Ikääntyneenä vammautuneiden asema herättää kysymyksiä. Huomiota tulee kiinnittää myös ikääntyneiden kohdalla ikään liittyvään rajaukseen ja siihen, että osa palveluiden tarpeessa olevista ikääntyneistä ihmisistä voi jäädä ilman tarvitsemiaan palveluita. Vammaispalvelulaki takaisi palvelun yksilöllisen tarpeen huomioinnin vrt. vanhuspalveluihin, jotka eivät vastaa yksilölliseen palvelutarpeeseen.

Osa ehdotetun lain mukaisista palveluista olisi hyvinvointialueen yleisen järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia määrärahasidonnaisia palveluita tai määrärahasidonnaista taloudellista tukea. Riippuen hyvinvointialueesta ja sen taloudellisesta tilanteesta henkilöt voivat olla melko eriarvoisessa asemassa näiden määrärahasidonnaisten palveluiden saamisen suhteen, sillä toisaalla on määrärahaa enemmän ja toisaalla välttämättä ei ollenkaan.

Kelan vammaisetusryhmän tulkkauspalvelu pitää lisäksi tärkeänä seikkana sitä, että hyvinvointialueilla voidaan ottaa huomioon vammaisten ihmisten yksilölliset tarpeet entistä

paremmin uuden vammaispalvelulain uudistamisen myötä, arvioida yksilöllisemmin mm. vammaisuuden perusteella tarvittavien palveluiden ja tukitoimien järjestämistä. Määrärahasidonnaisten tukitoimien riittävyys tulisi kuitenkin tosiasiallisesti varmistaa kaikille lainsoveltamisalaan kuuluville henkilöille yhdenmukaisesti.

Kelalla on varmasti jonkinlainen rooli myös, kun tulee tarve viranomaisten väliselle yhteistyölle, erityisesti moniammatilliselle yhteistyölle.

Haavisto Jenni
Kansaneläkelaitos - Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
Vammaisetuusryhmä